

The development of active learning management model to enhance learning management ability for Curriculum and instruction students

Lada donhongsa

Faculty of Education, Pitchayabundit College

Corresponding author. E-mail: Anna102497@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to develop and validate an active learning management model to enhance learning management competency among Curriculum and Instruction students; 2) to study the effectiveness of the developed active learning management model; and 3) to study the satisfaction with the active learning management model. The research and development process was conducted in four stages: Stage 1: Research (R_1) – analyzing fundamental data; Stage 2: Development (D_1) – designing and developing the active learning management model; Stage 3: Research (R_2) – implementing the active learning management model; and Stage 4: Development (D_2) – evaluating the active learning management model. The Sample consisted 23 the first-year students of Curriculum and Instruction program in the first semester of 2024, Faculty of Education, pitchayabundit College, by cluster random sampling. The statistics for data analysis comprised; mean, standard deviation, percentage, t-test for dependent samples.

The results were as follows:

1. A 5-components of instruction at model consisted of; 1) the principles of the model, 2) the objectives of the model, 3) the learning content 4) the learning management process, which included 6 procedures as follow; (1) presenting an overall conceptual before teaching. (2) encountering an issue, (3) encouraging students by questioning in order to elicit their idea about the solution (4) planning in methods of acquiring knowledge (5) operating the methods of acquiring knowledge (6) Analyzing, summarizing and presenting the result 5) measurement and evaluation of learning. The model revealed overall efficacy at the very high level

2. The results of evaluating the effectiveness of the active learning management model in promoting learning management competency showed that: The learners' overall competency in learning management was at a very high level. The Learning Management Design and Classroom Management course achievement was significantly higher than before at the .05 levels.

3. The students' satisfaction towards the active learning management model for enhancing learning management competency was a high level.

Keywords: Development of Learning Management Model, Active Learning Management, Learning Management Competency

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถ ในการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

ละดา ดอนหงษา

คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพิจญ์บัณฑิต

Corresponding author. E-mail: Anna102497@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและตรวจสอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน 2) ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น และ 3) ศึกษาความพึงพอใจ ต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีแบบแผนการวิจัยและพัฒนา 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R₁) การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D₁) การออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R₂) การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ และขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development : D₂) การประเมินผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพิจญ์บัณฑิต ชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1 ห้อง จำนวน 23 คน ได้จากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบ t-test

ผลการวิจัยพบว่า

1. ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ 2) จุดมุ่งหมายของรูปแบบ 3) เนื้อหาสาระการเรียนรู้ 4) กระบวนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมี 6 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นที่ 1 นำเสนอเนื้อหาที่กว้างล่วงหน้าก่อนการสอน ขั้นที่ 2 เสนอปัญหา ขั้นที่ 3 ใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา ขั้นที่ 4 วางแผนในการแสวงหาความรู้ ขั้นที่ 5 ดำเนินการแสวงหาความรู้ ขั้นที่ 6 วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลข้อมูล นำเสนอ 5) การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ และรูปแบบมีประสิทธิภาพโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก

2. ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาออกแบบการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภายหลังการทดลองโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้, การจัดการเรียนรู้เชิงรุก, ความสามารถในการจัดการเรียนรู้

© 2025 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

โลกยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรงในทุกมิติทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี อันเป็นผลมาจากการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ และการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจและการเมืองโลก ดังนั้นทุกประเทศจึงต้องเตรียมพร้อมเพื่อก้าวข้ามความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นนี้ โดยการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ให้มีคุณภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2558) การพัฒนาศักยภาพมนุษย์จำเป็นต้องพัฒนาปัจจัยทางด้านการศึกษา โดยปัจจัยแรกที่สำคัญถึงคือ ผู้สอน เพราะผู้สอนเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดผู้เรียน เป็นผู้ที่ยกย่องให้การอบรมสั่งสอนและถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนด้วยความมุ่งมั่นในด้านการจัดการเรียนรู้ และส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ (สันติ บุญภิรมย์, 2557) ดังนั้นการพัฒนาผู้สอนให้มีคุณภาพจึงมีความจำเป็น

อย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประเทศไทยได้เล็งเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษา ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้กำหนดแผนการปฏิรูปการผลิตและพัฒนาผู้สอน กำหนดเป้าหมายพัฒนาผู้สอนให้ มีความรู้ความสามารถ และมีสมรรถนะในการพัฒนาผู้เรียน โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียนและประโยชน์ที่ผู้เรียนควรจะได้รับ มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเต็มตัว (Active Participation) (ทิตินา แชนมณี, 2557) จึงเป็นหลักการสำคัญที่สามารถสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ต้องการในยุคโลกาภิวัตน์

จากการประเมินผลการพัฒนาการศึกษาในช่วงปี พ.ศ.2552-2559 พบว่า ยังมีปัญหาที่ต้องเร่งพัฒนาและปรับปรุงอย่างเร่งด่วน เช่นปัญหาทางด้านคุณภาพของผู้เรียน ผู้สอน อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554) ซึ่งในส่วนของปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพของครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาพบว่า ครู/ ผู้สอนขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนเชิงลึก ขาดทักษะการสอนที่หลากหลายขาดทักษะใหม่ ๆ ในการทำหน้าที่ครูยุคใหม่ที่เน้นบทบาทการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไม่มีเวลาเตรียมการสอน/ ไม่เตรียมการสอน (ทิตินา แชนมณี, 2557) จากปัญหาคุณภาพของผู้สอน อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาดังกล่าว ส่งผลให้คุณภาพทางการศึกษาของประเทศมีแนวโน้มลดลง ดังจะเห็นได้จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) ปี การศึกษา 2567 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลคะแนนในทุกวิชามีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ทั้งหมด ทุกรายวิชาที่สอบ จากสภาพปัญหาดังกล่าวจะเป็นปัญหาใหญ่ของชาติต่อไปในอนาคตเมื่อผู้เรียนเหล่านี้เติบโตเข้าสู่วัยทำงาน

จากปัญหาดังกล่าวสาเหตุเนื่องมาจากครูผู้สอนจัดการเรียนรู้เชิงรุกในห้องเรียนไม่ชัดเจน ซึ่งวิทยากร เชียงกูล (2559) เสนอแนะว่าแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาไทยให้ก้าวทันโลกในศตวรรษที่ 21 ต้องปฏิรูปครูใหม่ให้มีความรู้ ทักษะ คุณสมบัตินี้แบบใหม่ก่อนจึงจะสามารถสอนแบบใหม่ได้ ครูต้องเปลี่ยนจากผู้บรรยายเป็นโค้ช เป็นผู้เอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ ที่ให้นักเรียนเรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือทำ ดังนั้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ต้องมีลักษณะที่ทำให้ผู้เรียนแต่ละคนไม่อยู่นิ่งกระตือรือร้นและคิดค้นหาความรู้และคำตอบอยู่ตลอดเวลา (Active learner) ตามแนวทางการจัดการเรียนแบบกระตือรือร้น (Active learning) โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้สอนจะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ผ่านกระบวนการกลุ่มหรือรายบุคคล ส่งผลให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน อีกทั้งผู้เรียนยังได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูง คือ การคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ และการประเมินค่า ซึ่งการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยการจัดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่สนับสนุนด้วยปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยม ที่มีความเชื่อเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือกระทำ (Learning by doing) ทฤษฎีสรณนิยม (Constructivism) ที่มีมุมมองเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียนว่าผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเองอย่างกระตือรือร้น (Actively construct their knowledge) และแนวคิดการเรียนรู้แบบรวมพลัง (Collaborative learning) ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เด็กเก่งช่วยเหลือเด็กเรียนช้าเพื่อให้บรรลุมาตรฐาน (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และ พเยาว์ ยินดี, 2560) การจัดการเรียนรู้เชิงรุก จะช่วยให้ผู้เรียนมีความสุข ความสนุกและเป็นผู้มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ ส่งผลให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหาความรู้และมีความจำคงทน มีทักษะในการติดต่อสื่อสาร ลักษณะการทำงานที่ดีร่วมกับผู้อื่น เช่น ความกล้าแสดงความคิดเห็น การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ความสามัคคี ความรับผิดชอบ เป็นต้น ดังจะเห็นได้จากผลงานวิจัยของลีลาวดี ชนะมาร (2563) ได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย พบว่า ผู้เรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบ Active learning มีความสามารถในการออกแบบการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชากระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดประสบการณ์ของเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับมาก

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยพิษณุบาลิต เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ทำหน้าที่ผลิตบัณฑิตผู้สอน ซึ่งคุณภาพของบัณฑิตต้องเป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพครูฐานสมรรถนะของคุรุสภา และสำนักงานการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม กำหนด จึงมีเป้าหมายในการพัฒนานักศึกษาสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ให้มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ที่เป็นตัวบ่งชี้หนึ่งที่กำหนดในมาตรฐานวิชาชีพครูฐานสมรรถนะของคุรุสภาในองค์ประกอบด้านที่ 2 ด้านการจัดการเรียนรู้ ในสมรรถนะ

ที่ 2 จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยตัวบ่งชี้ที่ 3 ได้ระบุว่า ใช้กลยุทธ์วิธีการสอนอย่างหลากหลาย และเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่สอน โดยมีคุณลักษณะและการปฏิบัติที่สะท้อนสมรรถนะตามตัวบ่งชี้ คือ สามารถออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่มีความหมายต่อผู้เรียน โดยใช้กลยุทธ์และวิธีสอนที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้คิด ได้ลงมือปฏิบัติและทำกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งแบบรายบุคคลและแบบกลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดความเข้าใจเชิงลึก ความรู้ใหม่และสามารถนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2561)

จากแนวคิดและสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอนให้สามารถจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อเนื่องสู่การพัฒนาผู้เรียน และเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำไปเป็นแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสาขาวิชาอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
- 3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจ ต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ของนักศึกษาสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบ การวิจัยและพัฒนา (Research and Development โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R₁) การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D₁) การออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R₂) การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ และขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D₂) การประเมินผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในการดำเนินการวิจัยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพิจญ์บัณฑิต ชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 2 ห้อง รวม 53 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพิจญ์บัณฑิต ชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1 ห้อง รวม 23 คน ได้จากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 2.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู
- 2.2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
- 2.3 คู่มือประกอบการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
- 2.4 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการออกแบบการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน
- 2.5 แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
- 2.6 แบบบันทึกประกอบการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษา
- 2.7 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษา สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80

3.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการออกแบบการจัดการเรียนรู้ และการจัดการชั้นเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

มีการดำเนินการเก็บข้อมูลเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสังเคราะห์กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่นำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษา สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน โดยศึกษาสังเคราะห์เอกสาร และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ศึกษาแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาเพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลสำคัญและได้สรุปผลเป็นแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษา โดยนำข้อมูลที่สังเคราะห์ได้ในขั้นตอนที่ 1 มากำหนดองค์ประกอบของรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และเอกสารประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยเก็บข้อมูล ดังนี้

1) ประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสมของรูปแบบจัดการเรียนรู้เชิงรุก และเอกสารประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยผู้เชี่ยวชาญ ใช้แบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแนวคิดของลิเคิร์ท

2) ผู้วิจัยจัดกิจกรรมตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาหลักสูตรและการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับกลุ่มทดลองในรายวิชา EDCI 202 การออกแบบการจัดการเรียนรู้ และการจัดการชั้นเรียน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 เป็นเวลา 15 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 คาบ คาบละ 60 นาที รวมระยะเวลาในการทดลอง 45 คาบ โดยในระหว่างการจัดกิจกรรมผู้วิจัยนำแบบบันทึกประกอบการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 ฉบับ ให้กลุ่มทดลองใช้บันทึกข้อมูล บันทึกหลักฐานที่สามารถสะท้อนความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้

3) ประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแนวคิดของลิเคิร์ท ประเมินความสามารถ 4 ด้านคือ ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้และการวัดประเมินผลการจัดการเรียนรู้

4) วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา EDCI 202 การออกแบบการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5) ให้นักศึกษาตอบแบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของนักศึกษาสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินประสิทธิผลและปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน โดยนำข้อมูลที่เก็บจากกลุ่มตัวอย่างมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติแล้วปรับปรุงแก้ไขรูปแบบให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลความถูกต้องเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของนักศึกษาสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน โดยหาค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ของนักศึกษาสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน โดยหาค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา EDCI 202 การออกแบบการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยวิเคราะห์ค่า t แบบไม่อิสระ (t -test for Dependent)

- 5.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา EDCI 202 การออกแบบการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน ระหว่างหลังการจัดการเรียนรู้เชิงรุกกับเกณฑ์ร้อยละ 80 โดยวิเคราะห์ค่า t แบบกลุ่มเดียวเทียบกับเกณฑ์ (One Sample t -test)
- 5.5 วิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษา สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน โดยคำนวณ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 5.6 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาแบบอุปนัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ 2) จุดมุ่งหมายของรูปแบบ 3) เนื้อหาสาระการเรียนรู้ 4) กระบวนการจัดการเรียนรู้ มี 6 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นที่ 1 นำเสนอมโนทัศน์กว้างล่วงหน้าก่อนการสอน ขั้นที่ 2 เสนอปัญหา ขั้นที่ 3 ใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา ขั้นที่ 4 วางแผนในการแสวงหาความรู้ ขั้นที่ 5 ดำเนินการแสวงหาความรู้ ขั้นที่ 6 วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลข้อมูล นำเสนอ 5) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และรูปแบบมีประสิทธิภาพโดยภาพรวมอยู่ในระดับ ดีมาก

2. วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่าประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ได้ผลดังนี้

2.1 ความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาหลักสูตรและการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก

2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาออกแบบการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน ของนักศึกษาสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน หลังการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาออกแบบการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน หลังการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

ผลการวิจัยสามารถอภิปราย ดังนี้

1. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาหลักสูตรและการสอนมีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ และมีประสิทธิภาพโดยภาพรวมอยู่ในระดับ ดีมาก ทั้งนี้เป็นเพราะรูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้ผ่านกระบวนการวิจัยและพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยยึดกระบวนการในการพัฒนารูปแบบตามแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี (2557) โดยผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย ความหมาย องค์ประกอบของรูปแบบ การจัดการเรียนรู้ การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ หลักการออกแบบการจัดการเรียนรู้ แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2567) เพื่อกำหนดจุดมุ่งหมายของรูปแบบ ในส่วนของการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบ ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย ปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยม ทฤษฎีสรณนิยม แนวคิดการเรียนรู้แบบรวมพลัง แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แนวคิดรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยการนำเสนอโนทัศน์กว้างล่วงหน้า แนวคิดเทคนิคการใช้แผนผังความคิด แนวคิดเทคนิคการใช้คำถาม เพื่อเป็นแนวทางในการจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ส่งผลให้ได้องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 5 องค์ประกอบ หลังจากได้องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยได้เขียนรายละเอียดขององค์ประกอบแต่ละส่วน ตลอดจนจัดทำเอกสารประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฉบับร่างแล้วนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพ และผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะบางประเด็น ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาพิจารณาและปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้และเอกสารประกอบการจัดการเรียนรู้ให้สมบูรณ์ จนได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาได้ ผลการวิจัยสอดคล้องกับ กับงานวิจัยของ ลีลาวดี ชนะมาร (2563) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ดำเนิน

การวิจัยเป็น 2 ระยะคือระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ระยะที่ 2 การทดลองใช้และประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยนครพนม จำนวน 24 คน ผลการวิจัยพบว่า 1. ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ 2) จุดมุ่งหมายของรูปแบบ 3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมี 6 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นที่ 1 นำเสนอโมโนทัศน์กว้างล่วงหน้าก่อนการสอนขั้นที่ 2 เผชิญปัญหา ขั้นที่ 3 ใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา ขั้นที่ 4 วางแผนในการแสวงหาความรู้ ขั้นที่ 5 ดำเนินการแสวงหาความรู้ ขั้นที่ 6 วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลข้อมูลนำเสนอ 4) เนื้อหาสาระการเรียนรู้ 5) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และรูปแบบมีประสิทธิภาพโดยภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด

2. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ผู้เรียนมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาออกแบบการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เพราะ รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ได้ผสมผสานแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แนวคิดรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยนำเสนอโมโนทัศน์ล่วงหน้า แนวคิดเทคนิคการใช้คำถาม และแนวคิดการใช้แผนผังความคิด ซึ่งแต่ละแนวคิดมีจุดเด่นที่แตกต่างกัน เมื่อผู้วิจัยนำแนวคิด รูปแบบ และเทคนิคการเรียนรู้มาเชื่อมโยงผสมผสานกันแล้วได้กระบวนการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ที่ถูกจัดลำดับอย่างเหมาะสมขั้นตอนแต่ละขั้นมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมีการวางกรอบแนวคิดให้กับผู้เรียนจากการนำเสนอโมโนทัศน์ล่วงหน้าทำให้ผู้เรียนเห็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ความรู้ใหม่ผ่านกระบวนการเผชิญปัญหาและการใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดแก้ปัญหาอย่างรอบคอบทำให้ผู้เรียนได้เชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับโครงสร้างความรู้เดิม ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในแนวคิดอย่างมีความหมายและมีความคงทน (Joyce & Weil, 2004) นอกจากนี้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกยังเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ผู้เรียนกับผู้เรียน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สืบเสาะหาคำตอบผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ สอดคล้องกับแนวคิดของ Dewey (1993 อ้างถึงในลีลาวดี ชนะมาร, 2563) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ของมนุษย์เกิดขึ้นได้จากการลงมือปฏิบัติ แนวคิดของการเรียนรู้แบบรวมพลังที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกันอย่างตื่นตัว สนุกสนานกับการใช้กระบวนการทางปัญญา การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม (พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และ พเยาว์ ยินดีสุข, 2561) และแนวคิดเทคนิคการใช้แผนผังความคิดซึ่งเป็นการนำแผนผังความคิดมาช่วยบันทึกข้อมูล และถ่ายทอดข้อมูลจากสมองให้เป็นระเบียบอยู่ในรูปแบบที่สามารถอธิบายได้ ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะการคิด คุณลักษณะที่พึงประสงค์ พัฒนาจนเกิดสมรรถนะ (Competency) ที่พึงประสงค์ (พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และ พเยาว์ ยินดีสุข, 2560) ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Yoshida (2016) ได้ศึกษาเรื่องผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับการจัดการหลักสูตร: โดยมุ่งเน้นที่ “หลักสูตรการศึกษา” ของประเทศญี่ปุ่น ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกช่วยให้ นักศึกษาวิชาศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการหลักสูตร และทักษะในการจัดการหลักสูตรเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุณิสา ดวงขตา (2565) ได้ศึกษา แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า 1) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน พบว่า มีทั้งหมด 22 แนวทาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัทรา ฤชรัตนาวลี (2560) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับคณาจารย์วิทยาลัยเทคโนโลยีการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับคณาจารย์วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ พื้นที่ในการวิจัย มีขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย 4 ขั้น คือ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ 2) พัฒนาคณาจารย์ที่สมัครใจเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3) สร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และ 4) ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยพฤติกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษากลุ่มทดลองที่อาจารย์จัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่อาจารย์จัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ

ปกติ และนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในภาพรวมในระดับดี

3. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ผู้วิจัยได้นำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้มีกระบวนการในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ประกอบไปด้วยการวางแผนผังมโนทัศน์ล่วงหน้าให้ผู้เรียนรู้ว่าผู้เรียนจะได้เรียนเกี่ยวกับเรื่องใด เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นภาพรวมของเนื้อหาความรู้ที่ผู้วิจัยได้วางกรอบ มโนทัศน์ ไว้ในตอนต้นมาเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ที่ได้เรียนรู้จากการเผชิญปัญหาโดยให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ผ่านการใช้คำถามที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างอิสระและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบแนวทางในการแก้ปัญหา ที่ผู้เรียนคิดขึ้น ซึ่งผู้เรียนต้องนำข้อมูลเหล่านี้ มาวิเคราะห์สรุปผลและนำเสนอผ่านการเขียนแผนผังความคิด จากกระบวนการในการจัดการเรียนรู้แบบนี้จะทำให้ผู้เรียนเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเองตลอดจนมีความเชื่อมั่นในตนเองว่าตนเองมีศักยภาพเพียงพอที่จะประสบความสำเร็จซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ Scott (1970) ที่กล่าวว่าการจูงใจให้บุคคลเกิดความพึงพอใจต่อการทำงานที่ให้ผลเชิงปฏิบัติจะต้องทำให้บุคคลเห็นความสัมพันธ์ของงานกับความปรารถนาส่วนตัว เพื่อให้บุคคลเห็นความหมายของงานที่ตนทำ ซึ่งหากต้องการให้ได้ผลในการสร้างแรงจูงใจภายใน จะต้องให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย และรับทราบผลสำเร็จในการทำงานโดยตรง ซึ่งสิ่งที่สำคัญคืองานที่มอบหมายให้ผู้เรียนนั้น ต้องเป็นงานที่ผู้เรียนสามารถทำสำเร็จด้วย ผลการวิจัยสอดคล้องกับดวงใจ บุตรดี (2556) ที่ศึกษาการเสริมสร้างความเข้าใจเรื่องโมเมนตัมและการชนด้วยการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของเจนจิรา จุ้ยประโคน (2556) ที่ศึกษาการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์โลก ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อ 1 ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาหลักสูตรและการสอนที่มีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ รูปแบบมีประสิทธิภาพในระดับดีมาก

วัตถุประสงค์ข้อ 2 ผู้เรียนมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาออกแบบการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วัตถุประสงค์ข้อ 3 ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สถาบันการผลิตครู ควรสนับสนุนให้ผู้เกี่ยวข้องได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษา ในรายวิชาและสาขาวิชาอื่น ๆ

1.2 หน่วยงานทางการศึกษา ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนนำรูปแบบนี้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยครูผู้สอนสามารถปรับเปลี่ยนเนื้อหาต่าง ๆ ได้ตามความเหมาะสมตามบริบทของรายวิชาที่ผู้สอนจะนำไปใช้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมความสามารถในด้านอื่นที่มีความจำเป็นสำหรับวิชาชีพครูในปัจจุบัน เช่น การวิจัยในชั้นเรียน การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อตัวแปรด้านอื่น ๆ เช่น ด้านความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ด้านการเรียนรู้แบบกระตือรือร้น เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- เจนจิรา จัยประโคน. (2556). การพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์โลก ระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย การค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัย อุบลราชธานี.
- ดวงใจ บุตรดี. (2556). การเสริมสร้างความเข้าใจเรื่องโมเมนตัมและการชนด้วยการเรียนรู้เชิงรุก. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
- ทิตินา แคมมณี. (2557). ศาสตร์การจัดการเรียนรู้องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพฯ: ด้านสุขภาพการพิมพ์.
- ทิตินา แคมมณี. (2557). *อภิวัฒน์การเรียนรู้ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.). (ไทยรัฐ, 2567)
- พิมพ์นัธ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2560). *ทักษะ 7 C ของผู้สอน 4.0*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลีลาวดี ชนะมาร. (2563). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย. คุุณานิพนธ์การศึกษาคุุณานิพนธ์, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิทยากร เชียงกุล. (2559). การปฏิรูปการศึกษาไทยเพื่ออนาคตของชาติ. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- สันติ บุญภิรมย์. (2557). *การบริหารจัดการในห้องเรียน*. กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น
- สุนิสา ดวงขตา (2565). แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 20(2), 349-366
- สุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี. (2560). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับคณาจารย์วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้. ปริญญา นิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์, กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2561). *ประกาศสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา เรื่อง แนวทางการดำเนินงานเสริมสร้างกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาจรรยาบรรณวิชาชีพผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (Ethics in Professional Learning Community : e-PLC) ประจำปี 2561*. Retrieved From <http://www.ksp.or.th>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). *ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561)*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2558). *สถานภาพการผลิตและพัฒนาครูในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- Joyce, B., Weil, M., & Calhoun, E. (2004). *Models of teaching* (7th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Scott, P. (1970). *The process of conceptual change in science*. New York: Cornell University.
- Yoshida, H. (2016). Effects of active learning for curriculum management: With focus on the “courses of study” of Japan. *International Journal of Knowledge Engineering*, 2(2), 77-84.